

Guatemala
Sociaal project
Aug. 2005
Daphne – 25 jaar

Maandagochtend negen uur in de file richting Utrecht. Langzaam schuiven de auto's naast me voorbij, of ik voorbij hen. Twee dagen geleden was ik daar, en stonden we ook in de file. Het uitzicht verschilde echter van de polders die ik nu zie als ik de verte in kijk. Liever zou ik de polder weer inruilen voor de bergwegen, mijn auto voor de chickenbus.

Zo gingen we drie weken geleden vanuit Antigua, Guatemala, voor het eerst op weg naar 'ons' werk. Greet mijn Belgische kamer/werkgenote en ik, onder begeleiding van Andrea, lerares op de dagopvang, waar wij twee weken zouden werken. Aangespoord door het Guate!, Guate! van de buschauffeur stapten we in een oude Amerikaanse schoolbus. En fijngeperst tussen de 4 mensen die zich op een bankje voor twee hadden gewurmd begon mijn eerste gesprek met een Guatemalteek. Er was niets meer voor nodig dan een glimlach, en hoogst waarschijnlijk mijn veel te blanke huid. Waar ik heen ging en wat ik daar dan deed. Ik was op weg naar Santo Thomas, en ging daar vrijwilligers werk doen in een Hogares Comunitarios, een dagopvang voor kinderen van 0-7. Hij werkte in de stad, in de buurt van de kerk, zoveel begreep ik nog, maar waarom hij op weg was naar de hoofdstad snapte ik niet. Ondanks mijn beperkte woordenschat bleef mijn bankgenoot volop praten totdat we bij onze halte waren en ons een weg naar buiten moesten banen. Toen we 5 minuten later door de golfplaten poort van de hogar stapte verschenen er uit verscheidene kamertjes nieuwsgierige kinderen die ons op een afstandje bleven bekijken. Die afstand was de volgende dag al vervangen door een welkome knuffel. Greet werd omgedoopt tot seño Magherita en ik heette seño como se llama (juf hoe heet ze ook al weer...). Mijn woordenschat werd al snel aangevuld met woorden als hoofd, schouders, knie en teen. Het dagritme van ontbijt tot middagdutje was na een paar dagen al helemaal vertrouwd. Onze taak op de opvang was het geven van de extra aandacht die de kinderen thuis vaak missen. In de uurtjes die we vrij hadden "thuis" in Antigua besteedden we aan het zoeken naar kinderboeken, lijm, papier en scharen. Die we de volgende dag dan weer gebruikten om, geheel volgens het thema van die maand, twintig fruit en groente maskers te maken.

Na een dag kende ik ze alle twintig wel. Chico; de jongste, Claudia; met een spraakgebrek, Ken Gibson; wiens moeder erg fan was een Amerikaanse filmster en Luis die later het liefste dief wilde worden.

Je zag het natuurlijk wel aan ze, en met mondjesmaat hoorden we ook van Andrea hoe moeilijk de kinderen het thuis hadden. Dat werd extra duidelijk door de vader die om tien uur 's ochtends al dronken op de stoep stond, of door de nieuwe spullen van het schooltje die af en toe verdwenen. Armoede was waar ze gewend aan waren. Toch waren ze altijd vrolijk. En dat lag, daar ben ik zeker van, voor een groot deel aan dit opvangproject. De kinderen die op straat schoenen poetsten, souvenirs verkochten of met hun blinde opa zaten te bedelen waren hun kinderlijke vrolijkheid allang kwijt.

Na twee weken zagen we nog een ander project waar mensen breeduit lachten. We bezochten een stenen huisje dat bijna af was. De familie die er aan had gewerkt, woonde voorheen met zijn negenen in één kamer met slechts drie bedden. Marina en Annette, twee andere deelnemers aan onze reis, hadden de afgelopen weken hard gewerkt. Samen met de vader van het gezin

en vakmensen uit de buurt hadden ze de kamer uit gebreid met een huisje van drie kamers. Twee weken, waarin ze heel intensief betrokken werden bij het hele gezin. Dit project van Constru Casa houdt in dat de familie zowel meebetaalt als meebouwt aan hun eigen woning. Ook de vrijwilligers leveren een financiële bijdrage aan het huis. Maar uit de verhalen van Marina en Annette bleek dat de familie net zo blij was met de fysieke, en zo ook morele, steun van twee buitenlanders. Het lijkt me ook een vreemde ervaring, in je eigen land kijkt niemand naar je om, en dan komen er twee mensen uit een land waarvan je niet eens weet waar het ligt, je helpen.

Intense ervaringen die 's avonds met de rest van de groep, negen in totaal, gedeeld moesten worden. Iedereen werkte in tweetallen op een ander project, genoeg verhalen te vertellen dus. Na het eten bij de gastgezinnen liepen we naar het hoekje waar we altijd met z'n allen afspraken (wij altijd een Belgisch kwartiertje te laat...). Antigua was een stad waar ik me snel thuis voelde, er hing een ontspannen sfeertje. Onze reisleidster Josan, was niet alleen tolk en een extra paar handen op de hogar, maar wist ons ook te leiden naar leuke restaurantjes en de pub. Daarnaast was ze altijd optimistisch. Als het regende, regende het nooit zo hard als gisteren, en als je echt niet meer verder de vulkaan op kon, was het nog maar een klein stukje tot aan de top.

Ook tijdens de rondreis die we na twee weken gingen maken was voor Josan niets onmogelijk en ze zorgde ervoor dat we altijd op alles voorbereid waren. Voor zover het in haar macht lag dan. De weg die veranderde in een modderstroom of een onweersbui wanneer je midden op een meer vaart zijn dingen die je natuurlijk nooit kan voorkomen. En een mooie omweg of een heleboel kinderen-voor-kinderen liedjes konden het 'leed' dan altijd wel weer verzachten.

Evenals het werken in de hogar leverde ook de rondreis weer een heleboel speciale ervaringen op, die ik, als ik er zelf op uit was gegaan, nooit had beleefd. Zoals een hele dag op pad met gidsen die hart voor het land, haar bevolking en cultuur hebben. Oog in oog staan met, tja wat was het eigenlijk? Een katachtige in ieder geval. Natuurlijk wel in een kooi in Arcas, een ander project waar je als vrijwilliger van Commundo heen kan. Daar heb ik ook een neusbeertje in mijn nek gehad. Terwijl Ingrid, Sandra en Greet gehuld in hun regenponcho in een kooi met apen zaten. Tikal, een oude Maya stad, was indrukwekkend, iets waar ik zelf natuurlijk ook wel naar toe was gegaan. Maar ik was nooit als eerste in het park geweest en de Toekans, Tarantula's en apen had ik gezocht, maar was er vast aan voorbij gelopen. En welke gids neemt je nu mee naar haar (bijna) schoonouders voor een traditioneel diner?

Op de laatste dag voor onze terugreis stonden we in de file in Guatemala City, vanuit het raam zag ik de sloppenwijken tegen de bergen gedrukt. Een druppel op een gloeiende plaat zijn we geweest, maar in het leven van de kinderen uit de hogares en het gezin met een nieuw huis is er wel degelijk iets veranderd, hoe groot of hoe klein dan ook.

Hoe zou het met ze gaan nu? Een auto achter me toetert, mañana, mañana denk ik en trek dan toch maar langzaam op.